

בראשית

א אין אֲנָהִיב הָאָט גָּאַט בְּאַשְׁפֵּן דֻּעַם הַיּוֹלֶל אָונֵן דַּי
עֲרֵד. **ב** אָונֵן דַּי עֲרֵד אָיו גַּעֲוָעַן וַיְסַט אָונֵן לִיְדֵיק,
אָונֵן פִּינְצְּטָעָרְנוּשׁ אָיו גַּעֲוָעַן אַיְפַּן גַּעֲוִיכַּט פָּוֹן הַקּוֹמָן, אָונֵן
דַּעַר גַּיְסַט פָּוֹן גָּאַט הָאָט גַּעֲשְׂוָעַבְט אַיְפַּן גַּעֲוִיכַּט פָּוֹן דַּי
וְאַסְעָרָן.

ג הָאָט גָּאַט גַּעֲוָגָט: וְאַל וְעוֹרָן לִיכְטֵט. אָונֵן עַס אִין
גַּעֲוָאָרָן לִיכְטֵט. **ד** אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲוָעַן דַּאֲסַ לִיכְטֵט אָוּס
אִין גּוֹט; אָונֵן גָּאַט הָאָט פָּאָגָאנְדָעָרְגָּעָשְ׀יָדְט צְוִישָׁן דֻּעַם
לִיכְטֵט אָונֵן צְוִישָׁן דַּעַר פִּינְצְּטָעָרְנוּשׁ. **ה** אָונֵן גָּאַט הָאָט
גַּעֲרוֹפֵן דַּאֲסַ לִיכְטֵט טָאגַן, אָונֵן דַּי פִּינְצְּטָעָרְנוּשׁ הָאָט עַר
גַּעֲרוֹפֵן נַאֲכָט. אָונֵן עַס אִין גַּעֲוָעַן אַחֲוָנָט, אָונֵן עַס אִין גַּעֲוָעַן
פְּרִימְאָרָן, אִין טָאגַן.

ו הָאָט גָּאַט גַּעֲוָגָט: וְאַל וְעוֹרָן אָן אוֹיְשָׁפְּרִיט אָינֵן
מִיטָּן פָּוֹן דַּי וְאַסְעָרָן, אָונֵן עַר וְאַל פָּאָגָאנְדָעָרְשִׁידְן צְוִישָׁן
וְאַסְעָרָן אִין וְאַסְעָרָן. **ז** אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲמָאָכְט דֻּעַם
אוֹיְשָׁפְּרִיט, אָונֵן הָאָט פָּאָגָאנְדָעָרְגָּעָשְ׀יָדְט צְוִישָׁן דַּי
וְאַסְעָרָן וְאַסְעָרָן אַוְנְטָעֵר דֻּעַם אוֹיְשָׁפְּרִיט אָונֵן צְוִישָׁן דַּי
וְאַסְעָרָן וְאַסְעָרָן אַיְבָּעֵר דֻּעַם אוֹיְשָׁפְּרִיט. אָונֵן עַס אִין אָוֹי
גַּעֲשָׁעָן. **ח** אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲרוֹפֵן דֻּעַם אוֹיְשָׁפְּרִיט הַיּוֹלֶל.
אָונֵן עַס אִין גַּעֲוָעַן אַחֲוָנָט, אָונֵן עַס אִין גַּעֲוָעַן אַחֲוָנָט,
אַל צְוִוְּיָתָן טָאגַן.

ט הָאָט גָּאַט גַּעֲוָגָט: וְאַל זִיךְרַי אַיְנוֹאָמָלְעָן דַּי וְאַסְעָרָן פָּוֹן אַיְנוֹאָמָלְעָן דַּי
בְּשָׁהָה, אָונֵן עַס אִין אָוֹי גַּעֲשָׁעָן. **י** אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲרוֹפֵן דַּי וְאַסְעָרָן הָאָט עַר
גַּעֲרוֹפֵן יְמָעֵן. אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲוָעַן אָוּ דַּאֲסַ אַיְוָעָט.

יא הָאָט גָּאַט גַּעֲוָגָט: וְאַל דַּי עֲרֵד אַרְוִיסְגָּרָאָן גְּרָאָן,
טוֹרָאָן פְּרִוְּכָט אָוִיפָּד עַרְבָּד לֹוִיט זִיְּרָעָמִינִים, וְאַסְזִיְּרָעָמִינִים, וְאַסְזִיְּרָעָמִינִים,
הָאָט אַרְוִיסְגָּרָאָכְט גְּרָאָן, קְרִיְּטָעָכְט וְאַסְגִּיט אַרְוִיסְגָּרָאָן,
וְאַסְגִּיט זִיְּרָעָמִינִים זִיְּרָעָמִינִים, אָונֵן בְּיַמְעָר וְאַסְגִּיט טְרָאָן פְּרִוְּכָט,
עַס אִין גַּעֲוָעַן אַיְן זִיְּרָעָמִינִים, לֹוִיט זִיְּרָעָמִינִים. אָונֵן גָּאַט הָאָט גַּעֲוָעַן אַחֲוָנָט,
אָונֵן גַּעֲוָעַן פְּרִימְאָרָן, אַל דַּיְתֵן טָאגַן.

יא הָאָט גָּאַט גַּעֲוָגָט: וְאַל זִיךְרַי אַיְנוֹאָמָלְעָן דַּי וְאַסְעָרָן לִיכְטֵר
אָונֵן צְוִישָׁן דַּעַר נַאֲכָט, אָונֵן זִיְּרָעָמִינִים זִיְּרָעָמִינִים, וְאַל זִיכְרַי אַיְנוֹאָמָלְעָן דַּי
אָונֵן צְוִישָׁן דַּעַר נַאֲכָט, אָונֵן זִיְּרָעָמִינִים זִיְּרָעָמִינִים, וְאַל זִיכְרַי אַיְנוֹאָמָלְעָן דַּי

בְּרָאשָׁת בְּרָא אֱלֹהִים אֶת דְּשָׁמִים וְאֶת הָאָרֶץ **ב**
הַלְּתָה תְּהִלָּה וְבָרְזֶה וְחַשְׁדָּה עַלְפָעַנְתְּ הַחֲרָם וְנוֹרַת אֱלֹהִים
מְרַחְפָּת עַלְפָעַנְתְּ הַמִּים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהֹוָה אֱלֹהִים
אָור: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אַתְּ דָאָרָד בְּרַטּוֹב וְבִדְלָל אֱלֹהִים בְּנֵי
הַדָּאָרָד וְבְנֵי הַחַשְׁדָּה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לֹאָרְזֵי זַיְם וְלַחְשֵׁדְה
בְּרָא לְלָהָה וְהַרְבָּרָךְ וְיַהְיֵךְ זַיְם אֶחָד **ב**

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהֹוָה תְּמִימָם מִתְּחַת הַשְּׁמִים אֶלְמָקוֹם אֶחָד **ב**
וְתַּרְאָה נִיבְשָׁה וְיַהְיֵךְ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְבָשְׁלָה אָרֶץ
וְלִמְרְנָה דְּמִים קְרָא נִמְים וַיֹּאמֶר כִּירְטֵוב: וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים חָדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׁא עַשְׁבָּמוֹרְעֵז עַר עַצְפָּר
עַשְׂה פָּרֵל לְמִינְעָ אָשֶׁר וְרַעֲבָנוּ עַלְהָאָרֶץ וְיַהְיֵךְ:
וְתַּזְאָה אָרֶץ דְּשָׁא עַשְׁבָּמוֹרְעֵז רָעֵל לְמִינְעָ וְעַזְעַשְׁדָה יְבָרֵךְ
פָּרֵי אָשֶׁר וְרַעֲבָנוּ לְמִינְעָ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בִּירְטֵוב: וַיֹּודֵר
עַרְבָּרְכָּר זַיְם שְׁלָשִׁי: **ב** **ב**
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהֹוָה מִארָת בְּרַקְעֵי הַשְּׁמִים לְהַבְּדִיל בְּנֵי
זַיְם וּבְנֵי הַלִּילָה וְבָרְזֶה לְאַתְּתְּ נְלָמָדִים וְלְמַעֲרִים וְשָׁעִים:

א, בְּשָׁהָה יְהֹוָה, זַיְם זַיְם זַיְם סְפָד בְּנֵי

ש ויהי למאורת ברקיע נשימים להאר על-דארין ויהר
 ט כי ניעש אלהים א-תישע המארת גרגלים א-תיךא-ור
 ט ט בידל למשילת הרים וא-תיךא-ור הקטן למשעלת
 י הילאה ואת דבוקים: וו-ען א-תס אלהים ברקיע
 ט נשימים להאר על-דארין: ולמשל ברים ובילאה
 ט ולדבוקל בין דאור ובין החשד נירא אלהים בירוקוב:

ויהי בקר יום חמישי: פ
וילאמיד אלחוט ישרכז תמים שרצה נפש דינה וווער יעופר
כע על-הארץ על-פניהם רקייע התשימים: ויברא אלחוט ארט
התינוועת הגדלים ואת קליגעש ההינז | הרמישת אשר
שרצנו תמים למיניהם ואת קליעוף בונך למיניהם וווער
כיב אלחוט בירטב: ויבורך אתם אלחוט לאמער פרו ורבו
ומלך אטידטם ביטאים וווערט יער בער הארץ: ויהי-ערכ

כד ויאמר אלהים ווַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַפְשׁ תָּהַל לְמִינָה בְּהָמָר
כג וּרְכֵשׁ וּקְחֹתְרָאָרֶץ לְמִינָה וּוּתְרִיקָן: וַיַּעֲשֵׂה אֱלֹהִים אֶת־
כג תְּחִתָּה דָּאָרֶץ לְמִינָה וְאֶת־הַבְּרָמָה לְמִינָה וְאֶת־כָּל־רְמָשָׁ
כג הָאָרָמָה לְמִינָה וּנְרָא אֱלֹהִים כִּי־טִיב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
כג עֲשֵׂה אֶת־הָאָדָם בְּצִלְמוֹ כִּרְמוֹתָנוּ וְוַرְדוֹ בְּרִנְתָּהָם וּבְעַמְּךָ
כג הַשְּׁבִים וּבְבְהָמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־דְּרוּמָשׁ הוּרְמָשׁ עַל־
כג דָּאָרֶץ: וַיַּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־זֶה־אָדָם בְּצִלְמוֹ בְּאַלְמָם אֱלֹהִים
כג כְּבָרָא אֹתוֹ וְכָרַב וּמְקַבֵּה בְּרָא אֹתָם: וַיַּבְרֶךְ אֱתָם אֱלֹהִים
כג וַיֹּאמֶר לְהָם אֱלֹהִים פָּרוּ וּרְבוּ וְמִלְאָה אֶת־הָאָרֶץ וּכְבָשָׂה
כג וְוַרְדוֹ בְּרִנְתָּהָם וּבְעַמְּךָ הַשְּׁבִים וּבְכָל־דְּרוּמָה הָרְמָשָׁת עַל־
כג הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַנֶּה עַתִּיךְ לְקַם אֶת־קְבָלָעָשׁ וּ
כג לְעֵד זֶרֶע אָשָׁל עַל־פְּנֵי בְּלָדָאָרֶץ אֶת־בְּלָדָעַן אֲשֶׁר־
כג בְּפְרִידָעַן זֶרֶע זֶרֶע לְכָם וְהָרָה לְאַכְלָה: וּבְלִתְנָתָח
ל

ניא ולדבּוֹלְסָאָה כָּא, חַסְרוּ בְּצִוָּהָר

²⁴ האט גאנט געזאגט: זאל די ערעד אַרויסברעגענען לעבעדייקע באַשעפערנישן לוייט זיערע מינימ, בהמות און שרצים און חיוט פון דער ערעד לוייט זיערע מינימ. און עס איז אווי געשען. ²⁵ און גאנט האט געמאכט די חיוט פון ערעד לוייט זיערע מינימ, און די בהמות לוייט זיערע מינימ, און אלע שרצים פון דער ערעד לוייט זיערע מינימ. און גאנט האט געזאגט או דאס איז גוט.

“האט געט געוֹאנְט: לאָמֵר מאָכַן מענטשָׁן אַין אָונְדוּעָר גַּעֲשְׁתָּאַלְט, לוֹיט אָונְדוּעָר גַּלְיְכָעַנִּישׁ, אַין זַיִן זַאלְן גַּעַוּלְטִיקָן אַיבָּעֶר דַּי פִּישׁ פּוֹןְ יִם, אַון אַיבָּעֶר דַּי פּוֹגַלְעָן פּוֹןְ הִימָּל, אַון אַיבָּעֶר דַּי בַּהֲמוֹת, אַון אַיבָּעֶר דַּעַר גַּאנְצָעָר עַרד, אַון אַיבָּעֶר אלָעַ שְׂרָצִים וּוָסַּט קְרִיבָּן אוּפַּךְ דַּעַר עַרד. “ אַון גַּעַט הָאט באַשָּׁאָפָּן דַּעַם מענטשָׁן אַין זַיִן גַּעֲשְׁתָּאַלְט; אַין דַּעַר גַּעֲשְׁתָּאַלְט דַּוְּנָאָה זָהָר אַוְּבָּאָה אַזְּמָאָהָן אַזְּבָּאָה אַזְּבָּאָה בַּאֲמָרְבָּד הַאֲמָרְבָּד זַיִן האַמְּשָׁאָט”

לעבעד'יןו ואמ' קרייבט אויה' דער ערעד.

⁵⁹ און גאנט האט געזאגט: זעט, איך האב אַיךְ געגעבן יעטוועדר קרייטעכץ וואס ניט ארכיס זאמען, וואס אויפֶן
געויכט פון דער גאנצער ערדים, און יעטוועדר בויים וואס אויף אים איז דא בעמֶרפרוכט וואס גיט ארכיס זאמען;
פאר אַיךְ זאל דאס זיין צום עסן. ⁶⁰ און פאָר אלע חיית פון דער ערדים, און פאָר אלע פוינלאָן פון הימל, און פאָר

ל'יכטער אין דעם אויסשפרײַיט פון הימל, צו ל'יכטן אויף דער ערעד. און עס איז איזוי געשן.¹⁶ און נאָט האָט געמאָכט די צהּוֹי גרויסע ל'יכטער: דאס גראָעסערע ל'יכט פֿאָר דער געוועלטיקונג פֿון טָאג, און דאס קְלָעָנֶרֶע ל'יכט פֿאָר דער געוועלטיקונג פֿון דער נאָכֶט; און די שטעָרֶן.¹⁷ און נאָט האָט זִי אַרְיִינְגּוּעַצְט אֵין דעם אויסשפרײַיט פון הימל, צו ל'יכטן אויף דער ערעד,¹⁸ און צו געוועלטיקון אַיבָּעָד דעם טָאג אָון אַיבָּעָד דער נאָכֶט, אָון פָּאנְגָּאנְדָּרְצְּשִׁידָּן צוֹוְשִׁין דעם ל'יכט אָון צוֹוְשִׁין דער פִּינְצְּטָעָרְנִישׁ. אָון נאָט האָט גּוֹעַזְנִיאָן אוֹ דאס אַיז גּוֹט.¹⁹ אָון עס אַיז גּוֹעַזְנִיאָן אַחֲוָת, אָון עס אַיז גּוֹעַזְנִיאָן פְּרִימְאָרְגָּן, אַ פְּרִיטָן טָאג.

^ט הַאֲתָּה גָּאֵת גְּוֹאָגֶת: וְאַל דָּס וְאַסְעָר וְאַדְמָעָנוּן אַ
וְאַדְמָעָנוּנָג פָּוֹן לְעַבְדִּיקָּע בְּאַשְׁעָפָעַנִּישׁן, אָוֹן פּוֹגְלָעָן זָאַלְן
פְּלִיעָן אוּחָה דָּעָר עַדְר, אִיבָּעָרָן פְּרִיעָעָן אוּסְפָּרְבָּעָיט פָּוֹן
הַיְמָל. ^י אָוֹן גָּאֵת הַאֲתָּה בְּאַשְׁאָפָּן דִּי גְּרוֹיסָע יְמָחִיחָות, אָוֹן
אַלְעָעָלָע לְעַבְדִּיקָּע בְּאַשְׁעָפָעַנִּישׁן וְאַס קְרִיכָּן, וְאַס דָּס
וְאַסְעָר הַאֲתָּה גְּוֹאָגֶת לְוִיט זַיְעָרָע מִינִים, אָוֹן אַלְעָעָלָע
גַּעַפְלִילְגָּלְטָע פּוֹגְלָעָן לְוִיט זַיְעָרָע מִינִים. אָוֹן גָּאֵת הַאֲתָּה
גְּוֹעָזָן אוּ דָס אַיְזָנָט.

" אונ נאָט האָט זיי געבענטשט, אָזוי צו זאָנוֹן
פֿרוּכְּפֿערֶט אַיְד אָונְ מָעָרֶט אַיְךְ, אָונְ פִּילְטָן דֵּין וּאָסְעָרֶן
אַיְן דֵּי יְמָעֵן, אָונְ דֵּי פֿוֹגְלָעֵן זָאָלֵן זִיךְ מָעָרֶן אַיְחָדֶר
עֲרָד. " אָונְ עַס אַיְזָעָהָעָן אָוֹנוֹת, אָונְ עַס אַיְזָעָהָעָן פְּרַיְּדָ
מָאָרוֹן, אַפְּנַפְּתָן טָאגְ.

“האט גאט געזאגט: זאל די ערדר אַרויסברענען לעז
און חייט פון דער ערדר לוייט זיעדרע מינימ. און עס איז אַ
לוייט זיעדרע מינימ, און די בהמות לוייט זיעדרע מינימ, ז
געזען או דאס איז גוט.

אלץ וואס קרייכט אויף דער עריך, וואס אין אים אויז דא
אָ לעבעדייקער אַטְעָם, אויז יעתה עדער גִּין קְרִיְיטְעָכְץ
צום עסן. און עס אויז אַזְוִי גַּעוֹעַן.

¹ און גאנט האט געווען אלץ וואס ער האט געמאכט,
ערשט עס אויז זיינער גוט. און עס אויז געווען אַוְונְט, און
עס אויז געווען פֿרִימָאָרְגָּן, דעם זעקסטען טאג.

ב ² אַזְוִי זַיְנְעָן פֿאַרְעָנְדִּיקְט גַּעוֹאָרְן דַּעַר הַיְמָל אֵין דַּי
ערד און זיינער גאנצער חיל. ³ און גאנט האט געַנְעַט
גענדיקט צוים זיבעטען טאג זיינער ארבעט וואס ער האט
געמאכט, און ער האט גערטוּט אויפֿן זיבעטען טאג פֿוּן זיינער
גאנצער ארבעט וואס ער האט געמאכט. ⁴ און גאנט האט
געבענטשט דעם זיבעטען טאג, און האט אַיִם גַּעהֲיִילְקָט,
ווארום אַיִם האט ער גערטוּט פֿוּן זיינער גאנצער ארבעט
וואס גאנט האט באַשְׁאָפְנְדִּיק געמאכט.

⁵ דאס אויז די געשיכטע פֿוּן דעם הימל און דער עריך
וואען זיינען באַשְׁאָפְן געוועארן, און דעם טאג וואס גאנט
דעַר האָר האט געמאכט ערד און הימל.

⁶ און קיין בְּיַמְלָפָן פֿעַלְד אַיִן נָאָר נִיט גַּעוֹעַן אוֹיֶף
דעַר עריך, און קיין קְרִיְיטְעָכְץ פֿוּן פֿעַלְד האָר נָאָר נִיט
געשפְּרָאָצְט, ווארום גאנט דער האָר האט נִיט געמאכט
רעגענען אויף דער עריך, און אַמעְנְטָש אַיִן נִיט גַּעוֹעַן צַי
באַרבעטען די עריך; ⁷ נָאָר אַמעְבָּל פֿלְעָגְט אוֹיְפְּגִיְין פֿוּן
דעַר עריך, און פֿלְעָגְט אָוְטְרִיקְעָן דאס גאנצער געוויכט
פֿוּן דער עריך. ⁸ האָט גאנט דער האָר געפְּרָעָמֶט דעם מענטשן פֿוּן שְׂטוּבָן דעם גַּעֲרָתָן האָט ער זיך אַרְיִינְגְּעַ
בלאָון אַיִן זיינע נָאָולְעָכְעָר אַנְטְּרִינְקָעָן פֿוּן עַזְוָן אַנְצּוּטְרִינְקָעָן
געוועארן פֿיר טִילְן. ⁹ דער נָאָמְעָן פֿוּן אַיְינָעָם אַיִן פֿישְׁוֹן; דאס אויז דער מענטש אַיִן גַּעֲרָתָן
הַאָט גַּעֲפְּלָאָגְצְט אַגְּרָטָן אַיִן עַדְן, אַיִן מָרָתָן, אַיִן דַּעַר אַגְּרָטָן
פֿוּרָעָמֶט. ¹⁰ און גאנט דער האָר האט געמאכט שְׁפָרָאָצְן פֿוּן דער אלְעָרְלִי בְּיַמְלָדְלִי גַּעֲזִיקְעָקָעָן אַיִן גַּעַט
צום עסן; אויך דעם בּוּם פֿוּן לעַבְנָן, אַיִן מִיטָּן זָאָרטָן, אַיִן דעם בּוּם פֿוּן שְׁלָעָכְטָס.

¹¹ און אַטְיִיר אַיִן אַרְיוֹסְגָּעָנְגָּעָן פֿוּן עַזְוָן אַנְצּוּטְרִינְקָעָן דעם גַּאָרטָן, אַיִן אויז
געוועארן פֿיר טִילְן. ¹² דער נָאָמְעָן פֿוּן אַיְינָעָם אַיִן פֿישְׁוֹן; דאס אויז דער מענטש אַיִן
וואס דַּאָרטָן אַיִן דַּאָלְד; ¹³ און דאס גַּאָלְד פֿוּן יְעֻנוּם לְאַנְד אַיִן גַּעַט. דַּאָרטָן אַיִן דַּעַר אַנְקְלָשְׁטִין.
אַיִן דַּעַר נָאָמְעָן פֿוּן צְוִיְינְט טִיר אַיִן יְחִוּן; דאס אויז דער וואס רִינְגְּלָט אַרְוָם דאס גאנצער לְאַנְד כּוֹשׁ. ¹⁴ אַיִן דַּעַר נָאָמְעָן
פֿוּן דַּרְיִתְן טִיר אַיִן תְּרָקְלָל; דאס אויז דער וואס גַּיְתָן צַוְּרָה פֿוּן אַשְׁוֹר. אַיִן דַּעַר פֿירְטָר טִיר, דאס אויז פֿרְתָּ.

¹⁵ אַיִן גאנט דער האָר האט גענוּמָען דעם מענטשן, אַיִן גַּאָרטָן פֿוּן עַדְן, אַיִן צַוְּרָה
אַיִן שְׁמַעְקָעְדִּיקָע בּוּמְפָעָך. לְוִיט אַנְדָּרְעָע: אַיִן טִיעָר שְׁטִין, אַדְעָר פֿערְל.

הָאָרֶץ וְלְכָלְעָוף הַשְּׁמִים וְלְכָלְלָרֶץ אֲשֶׁר
בּוֹ נִפְשָׁת תְּהָ אַתְּכִלְיָרָק עַשְׁבָּא לְאַכְלָה יוֹהִירָן: נִירָא לְ
אַלְהָם אַתְּכִלְיָרָק אֲשֶׁר עָשָׂה וְגַהְדָּתָבָמָא מִאַד יוֹהִירָרְבָּ
יוֹהִירָגְר זָם חַשְׁשִׁי:

פ

וְיַכְלָלוּ הַשְּׁמִים וְהָאָרֶץ וְלְכָלְצָבָאָם: וְיַכְלָל אַלְהָם בְּיָמִים ¹⁶
לְשַׁבְּיָלִי מְלָאָכָה אֲשֶׁר עָשָׂה וְיַשְׁבַּת בְּיָמִים הַשְּׁבִּילִי
מְפַלְּמְלָאָכָה אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אַלְהָם אַתְּדִינְזִים
הַשְּׁבִּילִי וְיַכְרְשֵׁא אַגְּזִי בְּשַׁבְּתָמְלָאָכָה אֲשֶׁר

פ

בְּרָא אַלְהָם לְיַשְׁוֹת:
אַלְהָה חֹלְדוֹת הַשְּׁמִים וְהָאָרֶץ וְלְכָלְצָבָאָם: וְיַכְלָל אַלְהָם בְּיָמִים צְשָׂוֹת זְדֻעָה שֵׁי
אַלְהָם אָרֶץ וְשָׁמָיִם: וְיַכְלָל שִׁיחָה מְרָם זְדֻעָה
בְּאָרֶץ וְלְכָלְעָשֶׂב הַשְּׁדָה טְרַמָּה צִינָה בְּלֹא הַמְּטִיר זְדֻעָה
אַלְהָם אַלְדָּאָרֶץ וְאַגְּזִים אַגְּזָר אַתְּדִינְמָה: וְאַגְּזִים
יִלְהָה מְדָאָרֶץ וְוַשְׁקָה אַתְּכִלְיָרָק גַּעֲרָמָה: וְיַצְאָר
הָדָה אַלְהָם אַתְּדִינְאָרָם עַפְּרָמְדָאָרָם וְיַחְזְקָה אַלְהָם
נִשְׁמַת חַיִם וְיַדְוָה הָאָדָם לְנַפְשָׁה חַיָּה: וַיְפַע יְהָוָה אַלְהָם
עַפְּרָמְדָאָרָם וְיַשְׁמַם שְׁמָם אַתְּדִינְאָרָם אֲשֶׁר יָצַר: וַיְצַמְמַח
דָּהָה אַלְהָם מְדָאָרָמָה כְּלִיעָן נַחַם לְפָרָאָה וּטוּב
לְמַאְכָל וְעַזְנָה הַחִים בְּתַוקָּן וְלֹאָזְנָה טְבוּב וּרוּב:
וְנַדְרָה יְאָזָעָן לְהַשְׁקָות אַתְּהָגָן וְמַשְׁבָּח פְּרָדְה וְהָרָה
לְאַרְבָּעָה רָאָשִׁים: שְׁמָם הָאָדָם פִּישְׁוֹן וְזָאָר דְּפָכָב אַת ¹⁷
בְּלִיאָרֶץ הַתְּוִילָה אֲשֶׁר-שִׁם הַזְּרָבָב: וְזָהָב הָאָרֶץ הַחֲוָא יִ
טוּב שְׁמָם הַבְּרָלָח וְאַבְנָן דְּשָׁהָם: וְלַשְׁמָם הַפְּנִיר הַשְּׁנִי גַּדְוָן
הַזָּא הַפְּוּבָב אַתְּ בְּלִיאָרֶץ בּוּשָׁה: וְלַשְׁמָם הַשְּׁלִישִׁי
תְּלַקְלָל וְזָאָר דְּרָלָךְ קְרָמָת אֲשֶׁר וְבְנָהָר הַרְבִּיעִי חַיָּה
פְּרָתָה: וַיְקַח זְדֻעָה אַלְהָם אַתְּדִינְאָרָם וְיַחְזְקָה בְּנַגְּלָדָן

ב, ד' ה זיאו

¹⁶ אַיִן טִיעָר שְׁטִין, אַדְעָר פֿערְל.

טו לעבדה ולשמדה: ניטז דינה אליהם על-האדם לאמר
טז מבל עין קגן אבל תאכל: ומעין הלווע טוב ורע לא
טז תאכל מטענו כי ביום אכלך מטעמו מוות תמות: ואמיר
טז דינה אליהם לא-טוב הרוח האדם לבדו אעשהlico עז
טז בוגנו: ניטז דינה אליהם מונדרה כליתה השדרה
טז ואת כלעוף השמים נבא אלהדים לראות מהיקרא
טז לא ובו אשר יקראלו האדם נפש חיה הוא שם: ויקרא
טז האדם שמות לבלה-ברמה ולעיף השמים ולכל
טז חיות השדה ולאדם לא-פניא עז בוגנו: ובפל דינה
טז אליהם פרדמה על-האדם והוא שוחח אהיה מצלעתי
טז ויסגר בשר תהנה: ובן רוח אליהם אתיד-צלי אשר
טז לךך מרדאים לאשה ובאה אל-האדם: ואמר האדם
טז זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מפשרי לואת קרא אשה
טז כי מאיש לךחה-זאת: על-כן יעב-אש את-אקו ואת-
טז אמו ורבק באשנו והן לבשך אחר: וזהו שיערט
טז עורומים האדם ואשתו ולא ותבששו:

והנחש רוח ערום מבל חות השדה אשר עשה יהוה אליהם ויאמר אלהאש אֶל-הָאֲשָׁה אֶיךָ קַרְאָמֵר לְאָלֹהִים לְאַתָּא לְבָל עַזְּנָךְ וְתֹאמֶר הָאֲשָׁה אֶל-הַבָּשָׂר מִפְרֵץ עַזְדָּנוּ נָאכֵל וּמִפְרֵץ הַעַזְן אֲשֶׁר בְּזַדְדָנוּ אָמַר אֱלֹהִים לֹא תָאכֵל מִפְשָׁע וְלֹא תָגַע בְּעַנְתָּוֹן וַיֹּאמֶר הַנּוּחַש אֶל-הָאֲשָׁה לְאַמְתּוֹת הַמְּקוֹן כִּי דָעַ אֱלֹהִים לִי בַּיּוֹט אַקְלֵיכֶם מִפְשָׁע וּנְפַקֵּדוּ עַנְיוֹנִים וְרוּתִים בְּאֶלְהִים יְדֵי טֻוב וּרְעָ: וַיַּרְא הָאֲשָׁה בַּיּוֹט הַעַז לְמַאֲכֵל וּבַיּוֹתְדָר אֶל-עַנְיוֹנִים וּנְחַמֵּד דָעַן לְהַשְׁבֵיל וְהַקְחֵה מִפְרֵץ וְתָאכֵל וְתַפְקֵן גַּם-לְאֲשָׁה עַמָּה וְנָאכֵל וְתַפְלֵחַע עַיִן שְׁנִינִים וְדִישׁ כִּי

ב' כב' כמ"ט וכלהו כה' דגש אוזן שמי' ג' פח נאסך

פָּנִים֙ מֵין פְּלִיָּשׁ; דִּידָּאַקָּעׁ זֶלֶגֶרֶבֶן וּוּרְבָּן פְּרָויָה, וּוֹיֵיל פָּנוֹ אֲמָנָיאָ אַיִן גַּעֲנוּמָעָן גַּעֲוָרָן דִּידָּאַקָּעַ. ²⁴ דְּרוּם
פָּאַרְלָאָוֹת אֲמָנָ זַיְן פָּאַטְעָד אָוָן זַיְן מַוְתָּעָד, אָוָן בָּאַהֲעָפָט זַיְךְ אָן זַיְן זַיְיב, אָוָן זַיְן וּוּרְבָּן אַיִן לִיְּבָ.

²² און זי זיין בענין בידע געהן נאקדעת, דער מענטש און זיין וויב, און זי פלאען זיך ניט שעמען.

ב און די שלאנגע אין געווען ליסטייקער פון אלע חיוט פון פועלד וואס גאנט דער האט געמאכט, און זי האט געוואנט צו דער פרוי: ניט-שוין האט גאנט געוואנט, איר זאלט ניט עסן פון קיין בוים פון גארטן? *האט די פרוי געוואנט צו דער שלאנגע: פון דער פרוכט פון די ביימער פון גארטן מען מיר עסן, נאָר פון דער פרוכט פון דעם בוים וואס אַינְ מאַטן גארטן האט גאנט געוואנט: איר זאלט דערפונ ניט עסן, און איר זאלט זיך דעראן ניט אַנְדרין, אויסט וועט אַיר שטאָרבן. *האט די שלאנגע געוואנט צו דער פרוי: שטאָרבן וועט אַיר ניט שטאָרבן. *נאָר גאנט ווּיס אַו אַין דעם טאג וואס אַיר עסט דערפונ, וועלן זיך עפֿענען אַיעַרְעַ אַוִינְן, אַוְן אַיר וועט זײַן אַזְוִי ווי גאנט צו ווּסַּנְטָס אַוְן שְׁלַעַכְּטָס. *האט די פרוי געווען אַוְן דער בוים אַין ווֹט צוֹם עסן, אַוְן אַוְן אַזְאַרְוָן פֶּאֲרֵן דַּי אַוִינְן, אַוְן דער בוים אַין גּוֹלְסְטִיק אַנְצּוּקְוָן, אַוְן זי האט גענוּמָעַן פָּוֹן זַיְן פרוכט, אַוְן האט געוועסָן: אַוְן זי האט אַוְיך געגעבען אַוְן דער האט געגעטען. *אונָן ווּיַעַרְעַ בְּיַדְנָס אַוִינְן האַבָּן זיך געעפְּנָט, אַוְן זי האַבָּן געוועסָט אַיר מאָן מיט אַיר, אַוְן ער האט געגעטען.

באהרבעטן און אים צו היטן.¹⁶ און גאנט דער האָט
אנגעהאָגט דעם מענטשן, אַווּי צו זאגֶן: פֿונְן אַלְעַ בִּימְעַר
פֿונְן גַּאֲרַטְן מַעֲגַסְטוּ עַסְן;¹⁷ אַבְעַרְפּוֹן דַּעַם בּוֹיְם פֿונְן וּוַיסְן
גּוֹטָס אָונְן שְׁלַעַכְתָּס, פֿונְן אִים זָאַלְסְטוּ נִיטְעַסְן, וּאַרוּם אֵין
דַּעַם טָאגְ וּאַס דַּו עַסְטְּ פֿונְן אִים, וּוַעַסְטוּ יְכֻנְרַ שְׁטָאַרְבָּן.

¹⁸ און גאנט דער האָר האָט געזאגט: עס איז ניט גוט
דער מענטשׂ ואַל זיין אלײַן; איך וועל אים מאָכָן אַגעהיילַף
וועדליכְ פֿאַר אִים. ¹⁹ און גאנט דער האָר האָט געפּוֹרָעַט
פֿון דער ערְד אלעלְרְלַיְיַי חיות פֿון פֿעלְד און אלעלְרְלַיְיַי
פֿוֹגַלְעַן פֿון הַימֶל, און געברָאַכְט צוֹ דעם מענטשׂן, צוֹ
זעַן וואָס ער ווֹט זַיְיַהְךָ רַוְפָּן, און וואָס נאָר דער מענטשׂ ווֹעַט
רַוְפָּן אַיטְלַעַךְ לְעַבְּדֵיקָע באַשְׁעַפְּעַנִּישׂ, דַּאס זַאֲלַיְיַן אַיד
נָאָמָעַן. ²⁰ האָט דער מענטשׂ אַנְגַּרְוָפָּן נָעַמָּעַן פֿאַר אַלְעַ
בְּהַמּוֹתָה, און פֿאַר דַּי פֿוֹגַלְעַן פֿון הַימֶל, און פֿאַר אַלְעַ
חַיּוֹת פֿון פֿעלְד; אַבעָּר פֿאַר אַרְמָעַן האָט ער נִיט גַּעֲבָנוּן
אַגעהיילַף וועدلיכְ פֿאַר אִים. ²¹ האָט גאנט דער האָר
געלאֹטָהָן אַטְיפָּן שְׁלַאֲךְ אוַיְיךְ דעם מענטשׂן, און ער
איּוֹ אַיְינְגַּעַשְׁלַאֲפָן; און ער האָט אַרוֹיסְגַּעַנְמָעַן אַיְינָעַ פֿון
זַיְנָעַ רַיְפָּן, און האָט פֿאַרְשְׁטָאַפְּט אַיד אַרט מִיט פְּלִישׂ.
²² און גאנט דער האָר האָט גַּעֲבוֹיט פֿון דער רַיְפָּן, וואָס ער
הָאָט אַרוֹיסְגַּעַנְמָעַן פֿון דעם מענטשׂן, אַ פרְויִי, און האָט זַיְיַ
געברָאַכְט צוֹ דעם מענטשׂן. ²³ האָט דער מענטשׂ גַּעֲזָאנְטָה:
דאָס-מַאל אַיז דַּאס אַבְּיַזְבָּה מִינְזָעַ בְּגַנְעַר, אַונְ פְּלִישׂ

אשנ-אייש

五

זוי זיינען נאקוּט; האָבן זוי צוֹנוּיפֿגְעַנִּית פֿיגְנְבָלְעַטָּר,
און זיך גַּמְאָכָט נַאֲרְטָלְעָן. אָון זיך גַּמְאָכָט נַאֲרְטָלְעָן.
⁸ אָון זויי האָבן גַּעַה עַרְתָּט דַּעַם קָוֵל פּוֹן גַּאֲטָ דַּעַם האָרֶן,
וואָיַעַר גַּיְיט אָרוּם אַיִן נַאֲרְטָן אַיִן דַּעַר קִילְקִיּּת פּוֹן טַאגָן;
און דַּעַר מַעֲנְטָש אָון זַיִן וּוַיְיבָה האָבן זיך באַהֲאלְטָן פָּאָר
גַּאֲטָ דַּעַם האָרֶן צוֹוַישָׁן די בִּימְעָר פּוֹן נַאֲרְטָן. ⁹ האָט גַּאֲטָ
דַּעַר האָרֶן גַּעַרְפָּן צוֹ דַּעַם מַעֲנְטָשָׁן, אָון האָט צוֹ אִים
גַּעַזְאָגָט; וּוֹי בִּיסְטוֹן? ¹⁰ האָט דַּעַר גַּעַזְטְּפָעָרטָן; אַיְךְ האָבָּן
גַּעַה עַרְתָּט דִּין קָוֵל אָין נַאֲרְטָן, אָין אַיְךְ האָבָּן מַוְאָה גַּעַה אָטָן,
וּוַיְיל אַיְךְ בֵּין נַאֲקָעָט, האָבָּן אַיְךְ מַיר באַהֲאלְטָן. ¹¹ האָט
דַּעַר גַּעַזְאָגָט; וּוֹרְ האָט דִּיר גַּעַזְאָגָט אָוֹדוֹ בִּיסְטָן נַאֲקָעָט
הַאֲסָטוֹן גַּעַגְעָסָן פּוֹן דַּעַם בּוּיִם וּוֹאָס אַיְךְ האָבָּן דִּיר אַגְּנָעָ-
צָאוֹט נִיטָּן צוֹ עַסְן פּוֹן אִים? ¹² האָט דַּעַר מַעֲנְטָש גַּעַזְאָגָט;
די וּוַיְיבָה וּוֹאָס דוֹ הַאֲסָטוֹן מִיד גַּעַגְעָבָן, זוי האָט מִיד גַּעַגְעָבָן
פּוֹן דַּעַם בּוּיִם, אָין אַיְךְ האָבָּן גַּעַגְעָסָן.

האסטו דא געטאי? האט די פרי זועאגט: די שלאנט האט
מיר אָנְגַּרְעַדְתּ, אָן אִיךְ הָאָבּ וְעַגְעָסָן.

¹⁴ הָאֵט גַּאֲטָה דַעַר הָאָרֶן גַּוְזָאנֶט צֹו דַעַר שַׁלְאָגָנוּ: וְוִילַּדְוּ הָאָסְטָה דַאַס גַּעַטָּן, זַאֲלַסְטוּ יַיְינָן פָּאַרְשָׁאַלְטָן פָּונָן צְוִישָׁן
אַלְעָה בַּהְמֹות, אָוָן פָּוָן צְוִישָׁן אַלְעָה חַיְוָת פָּוָן פְּעַלְדָּה; אַוְיַּת
דִּיןְבָּוִיךְ זַאֲלַסְטוּ גַּיְינָן, אָוָן שְׁטוּבָה זַאֲלַסְטוּ עַסְנָן אַלְעָה טַעַג
פָּוָן דִּיןְלַעֲבָן.¹⁵ אָוָן אַפְּינַטְשָׁאָפָט וְעוֹלָאֵיךְ מַאֲכָן צְוִישָׁן
דִּירָן אָוָן צְוִישָׁן דַעַר פְּרוּי, אָוָן צְוִישָׁן דִּיןְזַאֲמָעָן אָוָן
צְוִישָׁן אַיר זַאֲמָעָן; עַר וְעַט דִּיךְ טְרֻעָפָן אַין קָאָפָ, אָוָן דַוְוַעַטְסָן
אִים טְרֻעָפָן אַין טְרַטִּי.

וועט געטוועלטיכו איבער דער
אין מאטערניש און דיין טראגוייעניש; מיט יסורים וועסטע

ערשת צו דעם קול פון דיין וויב, און וועגעסן פון דעם בוים
ט עסן; ואל די ערדרער אונ שטעכיק געווועקס זאל זי דיר מאכען
וואויס פון דיין פנים זאלסטו עסן ברויט, בייז דו קערסט
אָרוּום שטּוּבַּי בִּיסְטוֹן, אָוּן צָוּ שְׁטוּבַּי זָאַלְסְטוֹן זִיךְרָאָמְקָעָרְן.
חֲנֹהָא, וְוַיְיל זֵי אַיְזָעָוּן דֵי מַוטְעָרַ פָּוּן אַלְלָעַם לְעַבְּדִירְקָן.
זֶוּוּ וְוַיְהֵי בְּמַמְלָכָה הַמִּזְרָחָה, זָיוּ הוּאָוְתָה, חַמְלָגָה

ען זיין זונען ען פון פעל, און האט זי באקלידט.
עווארן ווי אײַגעֶר פון אונדו צו וויסן גוטס אונ שְׁלָעְכְּטָס,
יד פון דעם בויים פון לעבן, און ער וועט עסן, און וועט
דעם גארטן פון עדען, צי באָראַבעָטָן די ערְד, וואָס ער
בן דעם מענטשָׂן; און ער האט אַרְיִינְגְּזָעָט אַין מְרוֹחָה

עירים הם וויתרפו עלה תאה ויעשו להם חנויות
וישמעו את-קול דעה אלהים מתקלך בזון לרום הוּם
ווחתבא האם ואשטו מפני דעה אלהים בזון עין הג�;
וילקרא זהה אלכם אל-האָם ניאמר לו איבר: ויאמר:
אר-תקלך שמאתי בזון ואירא בירעם אגבי ואחכאי:
ויאמר מני העיד לך כי עירם אתה המודען אשר צויתך יא
לבתך אכל-משנו אכלתך: ויאמר האם האשָׁה אשר יב
געתך עבדך הוא ותנעה למדען ואכל: ויאמר דודה יא
אל-הוּם לאשת מהדאות עשות והאמיר האשָׁה דעהש
דושיאני ואכל: ויאמר יהוה אל-הוּם אל-תענש כי עשית י
את אדור אתה מביל-תבבנה ומבל חנת השורה על-
ונחנק מלך ועابر תאכל כל-ימך: נאיבר אישות ט
כמייך ובין האשָׁה ובין ורעה ובין ורעה הוא ישובך ראש
נאתקה השבונו עקב: ס אל-האשָׁה אמר דרכך ארבלה ט
עצבניך והרנד בעשב פלדי כנים ואלא-ישראל תשוכנך
וזהדא משל-קב: ס ולאים אמר כי שמעת ליקיל י
אשתחך ותאכל מזדמן אשר צויתך לאמר לא תאכל
כממש אורה נא-מה בעבורך בעצבון תאכלונה כל-ימך
תהייך: זקוץ ודריך מצמים לך ואכלתך את-עשב רשותה: ח
גבועת אפל תאכל לך עד שובך אל-האָם ט
כפי ממעיה לך-חתך בירעך אתה ואל-עפר תשוב: כ
ייקרא האם שם אשתו קוה כי הוא רוחה אם כל-כ
חיה: וניש יהוה אלהים לאם ולאשתו חנות ערד כא
ילבשם:

**יאמר יְהוָה אֱלֹהִים כֵן הָאָדָם הַזֶּה כִּי־אָקֵד מִפְנֵי לְרֵעָת רַב־
טוֹב וְרַע וְעַתָּה כִּי־פְּרִישָׁלָח יְהוָה וְלֹכֶחֶם גַּם מִיעַן קְהִלָּות
אֲכָל וְחַי לְעַלְמָם: וּשְׁלַמְתָּדוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִקְדָּשָׁן לְעַבְרָנוּ
אַתְּהָאָרוֹפוּ אֲשֶׁר לֹכֶחֶם מִשְׁמָם: וּנְרִשְׁתָּאָדָרִים וּשְׁבָנוּ כֵּד**

¹⁶ צו דער פֿרְוי האט ער געזאגט: מערן וועל איך מערד געבערן קינדער, און צו דיין מאן וועט זיין דיין גליסטונג, און
¹⁷ און צו אַכְמָעָן האט ער געזאגט: וויל דו האסט צוּנוּ ווּאַס אֵיך האב דיר אַגְּנָעָגֶט, אָנוֹי צו זאגַן: זָלְסְטְ פֿוּן אִי
מְאַטְעָרְיוּשׁ זָלְסְטוּ וְיך נָעָרְן פֿוּן אִיר אַלְעָ טָעָגַן דיין לעַל
שְׁפָרָאַצָּן, אָנוּ זָלְסְטְ עַסְן קְרִיעַתְעַכְּץ פֿוּן פֿעַלְד. ¹⁸ מִיט דַעַת
זְיַקְרָאָום צו דער ערְד; ווּיל פֿוּן אִיר בִּיסְטְ גַעֲנוּמָעָן גַעֲוָאָרְט
¹⁹ אָנוּ דער מְעַנְטָשְׁ האט גַעֲרוֹפָן דַעַם נָאַמָּעָן פֿוּן זַיְן וּוּאַי
²⁰ אָנוּ נָאַט דַעַר הָאָרְבָּאָט וּמְאַרְבָּת הָאָרְבָּאָט אַיְן

²² און גאנט דער האָר האָט גוֹזָאנְט: זע, דער מענטש אַז
אַז אַצְוָנד קעַן ער נאָך אוּיסַטְרָעַקְן זיין האָנט, אַז גַּעֲמַעַט
לעַבְנָן אַיְבִּיק. ²³ האָט גאנט דער האָר אַים אַרְזִיסְגַּעַשְׁקַט
אי פָּונְדָּרָטְן גַּעֲמַעַט גַּעֲוָאָרְן. ²⁴ אַז ער האָט אַרְזִיסְגַּעַשְׁקַט

לשלמר את קדרך עז קנים: ס ג

וְתַאֲרִם בָּדַע אֶת־חֵנָה אֲשֶׁר וְמִבְּרֹל וְפַלְדָּן אֶת־קָנוֹן וְלַא־אָמַר
כִּגְתִּי אִישׁ אֶת־חֵנָה: וְתוֹסֵף לְלִתְתָּ אֶת־אָרוֹן אֶת־צָבֵל
וְנַדְרָכְלָבָל רְנֵה צָאן וְלֹן דָּרָה עַבְרָה אֶדְמָה: וְלַכְלָל הַכְּבָא
יְמִים וַיְבָא כְּלָן מִפְּרִי הָאָרֶם מִנְחָה לִיהְוָה: וְלַכְלָל הַכְּבָא
נַבְּרָא מִבְּכָרוֹת צָאן וּמִחְלָבָה וְיַעֲשֵׂע דָּרוֹה אַלְכָבָל
וְאַלְמִנְחָה: וְאַלְקָנוֹן וְאַלְמִנְחָה לֹא שָׁעָה וְזָהָר לְלֹן
מַאֲד וַיְבָלֵן פְּנֵיו: וַיֹּאמֶר דָּרוֹה אַלְקָנוֹן לִמְהָ תְּרָהָךְ
וְלִמְהָ נְבָלֵן פְּנֵיךְ: דָּלוֹא אַס־מִטְבֵּב שָׁאת וְאֶם לֹא
מִטְבֵּב לְפָתָח תְּמִתָּא רְכִין וְאַלְיָד תְּשִׁיקָהוּ וְאַתָּה הַמִּשְׁלָל
בָּו: וַיֹּאמֶר קָנוֹן אַלְכָבָל אֲתָיו וַיָּדַל כְּרוּוֹת בְּשָׂוָה וְעַם
קָנוֹן אַלְכָבָל אֲתָיו וַיְבָרְקוּהָ: וַיֹּאמֶר דָּרוֹה אַלְקָנוֹן אֵי
הַכְּבָל אֲתָה וַיֹּאמֶר לֹא בְּעֵיטָה דְשָׁמֶר אֲתָי אֱבִיכָה: וַיֹּאמֶר
מַה עֲשִׂית קָול דָּמֵי אֲתָה צַעֲקָם אֶל מִזְדָּאָרֶם: וַיַּעֲפָה
אֲרוֹר אַתָּה מִזְדָּאָרֶם אֲשֶׁר פְּגָאתָה אֶת־פִּיהָ לְקַרְתָּת אֲתָי
יְדֵי אֲזָּד מִזְדָּה: בַּיְמַבְּדָל אֶת־צָאָרָה לְאֶת־קָנוֹן הַתְּרִיבָה
לְךָ גַּע וְנַדְתָּה בְּאָרֶץ: נַיְאֶמֶר קָנוֹן אַלְדָּהָה גָּדוֹל צַעַן
מְשֻׁשָּׁא: הַגְּרָשָׁת אֲתִיכָּוּמָם מַעַל פְּנֵי אֲרָבָה וַיְמַנִּינָּךְ אַסְטָר
וְהַיְתָי גַּע וְנַדְבָּר בְּאָרֶץ וְתָהָרָגְנָי: וַיֹּאמֶר לֹא דָרוֹה
לְכֹן בְּלַדְגָּר לְכֹן שְׁבָעָם יְקָמָוּשָׁם וְתָהָרָגְנָא וְלַבְּלָתָי
הַבּוֹזָד אֲתָה בְּלַבְּזָא: וַיַּאֲגַן קָנוֹן מִלְבָנִי דָּרוֹה וַיַּשְׁבַּב בְּאָרֶץ
גַּד קְרַמְתָּעָרָן: וַיַּעֲזַב קָנוֹן אֶת־אֲשָׁרוֹ וַיַּפְרֵר וַיַּלְדֵר אֶת־
מַעַד וְיָהָה בְּנָה עִיר וַיְקָרָא שֵׁם הַעיר בְּשָׁם בְּנֵי חָנָן:
וַיַּלְדֵר לְפָנָעָן אֶת־עִיר וְעִיר: בָּלֶד אֶת־מִזְרָחָא וְמִזְרָחָא
חָם: יְלָד אֶת־מִתְשָׁאָל וּמִתְשָׁאָל לִילָּד אֶת־לִלְמָד: וַיַּקְדְּלֵוּ לִמְךָ

הבל? האט עד געואגט: איך וויס ניט: בין איך דען דער געטאָן? דער קול פון דיין ברודערס בלוט שרייט צו מיר דער ערעד וואָס האט אויפגעמאָכט אידר מוויל צו צוועמען -בעטן די ערעד, זאל זי דיר מער ניט געבן איך קראפֿט: מײַן שטראָפּ איז צו גרויס אַריבעַרטצּוֹרטְּאָן.¹⁴ אַט פון דיין פנים וועל איך זיין פֿאַרבּאָרגּן, און איך וועל זיין זונעט מיר דערהָגּען.¹⁵ האט גֶּאט צו אַים געואגט: דרום ה פון אַים. און גֶּאט האט געמאָכט קינען אַ צִיכּיָּן, אַן קײַנְעַר

¹⁶ און קיינן איז אוועקוניגען פון פאר גאנט, און האט זיך באוועצט אין לאנד גודב, אין מורה פון עדען. ¹⁷ און קיינן האט דערקענט זיין וויב, און זיך טראגעדייך געווארן, און האט געבעארן חונכן. און ער האט געבעיט אַשטאט, און האט גערופן דעם נאמען פון דער שטאָט אַזוי זיך דער נאמען פון זיין זונ, פֿונְז. ¹⁸ און בי' פֿונְז איז געבעארן געווארן צירד, און עירד האט געבעארן מההיילן, און מההיילן מהטושאלן, און מתישאל האט געבעארן לֶמְכֶן. ¹⁹ און לאָפֶר האט

פָּנִים דַּעַם גָּאָרְטָן פָּנִים עֲזָן דֵּי כְּרוֹבִים, אוֹן דֵּי פְּלָאָמִיקָע
שׁוֹעָרֶד וּוֹאָס דְּרַיִיט וִיר, צָו הַיְתָן דַּעַם וּוְעָגָ צָוָם בְּיָם פָּנִים
לְעֵבֶן.

ד און דער מענטש האט דערקענט זיין וויב קינן, און זי איי טראגעדייך געווארן, און האט געבאָרן קינען, און זי האט געוואָט: אויר האב געקריגוּן אמאן דורך נאָט. און זי האט ווידער געבאָרן-זיין ברודער קבלען. און קבל איז געווען אַ פֿאַסְטוּר פֿוֹן שאָפֶן, און קין איז געווען אַן ערדאָרבעטער. און עס איז געווען נאָך אַ פֿאַרְלוֹוִיף פֿוֹן טעג, האט קין געבראָכט פֿוֹן דער פרויכט פֿוֹן דער ערְד אַ קְרָבֵן צוּ גָּאָט. און קבל, ער אויר האט געבראָכט פֿוֹן דַּיְעַרְשְׁטִילְגְּנָעָן פֿוֹן זַיְנָעָן שאָפֶן זַיְנָעָן זַיְעָרָע בעטסעָט. און גָּאָט האט זיך געקערט צוּ קְבָּלָעָן און צוּ זַיְנָעָן קְרָבֵן. און צוּ קְנִיעָן און צוּ זַיְנָעָן קְרָבֵן האט ער זיך גַּיט געקערט. האט קְנִיעָן זַיְעָר גַּעֲרוּגָעָרט, און זַיְנָעָן פְּנִים גַּיט געקערט. האט גָּאָט געוֹאנְגָּט צוּ קְנִיעָן: פֿאַרְוּאָס אַיְן אַרְאָפְּנוּעָפָּאלְן. האט גָּאָט געוֹאנְגָּט צוּ קְנִיעָן: פֿאַרְדְּרִיסְט דִּיך, און פֿאַרְוּאָס אַיְן אַרְאָפְּנוּעָפָּאלְן דִּין פְּנִים? פֿאַרְוּאָר, אויב דַּו ווּעַסְט גַּוטָּס טָאָן ווּעַסְט אוּוּיפֶּט גַּונְומָעָן ווּרְעָן, און אויב דַּו ווּעַסְט נִיט גַּוטָּס טָאָן, הוּעַרט דַּיְיַינְד בַּיְיַיְד טִיר; און צוּ דִיר אַיְן אַיר גַּלוּסְטוּגָג, אַפְּבָעָר דַּו קְעַנסְט גַּעוּולְטִיקְן אַיבָּעָר אַיר.

ונהרגעת. געוזנט גאנט צו קינען: וו אין דיין ברודע
שומר פון מיין ברודער? ¹⁰ האט ער געוזנט: וואס האס
פון דער ער. ¹¹ און אצינד, פארשאָלטן זאלסטו זיין
דיין ברודערס בלוט פון דיין האנט. ¹² אָדו וועסט בא
געוזנד זאלסטו זיין אויף דער ער. ¹³ האט קין געוזנט צו
האסטו מיך היינט פארטריבן פון דעם גזוויכט פון לאנד,
געיזנד אויף דער ער; ווועט זיין, וווערניאָר עס טראָפַט מי
ווערניאָר עס הרוגעט קינען זאל זיבנפֿאָך געומען ווערן נק
וואס טראָפַט אים, זאל אים ניט דערשלאנן.

א קניימי, ב וואגלאניש. אין טעקסט: מהייאל.

וַיְהִי גָּנוּמָעֵן צֹוֵי וַיַּבְעֶר; דַּעַר נָאָמָעֵן פָּוֹן אַיִנְגָּר אֵין גָּנוּמָעֵן עֲדָה, אֵין דַּעַר נָאָמָעֵן פָּוֹן דַּעַר צֹוֵי טַעַר אֶלְהָה.
²⁰ אֵין עֲדָה הָאָט גַּעֲבָאָרְן יְבָלָן; עַר אֵין גָּנוּמָעֵן דַּעַר פָּאָטָעָר
פָּוֹן דַּי וּוָאָס זִיכְּן אֵין גַּעֲצָעַלְטָן אֵין הָאָבָּן פִּי. ²¹ אֵין דַּעַר
נָאָמָעֵן פָּוֹן זַיִן בְּרוּדָעָר אֵין גָּנוּמָעֵן יְבָל; עַר אֵין גָּנוּמָעֵן
דַּעַר פָּאָטָעָר פָּוֹן אַלְעָוָס הַאלְטָן אֶהָרֶךְ אֵין אֶפְלִיט.
²² אֵין אֶלְהָה, זִי אַוְיךְ הָאָט גַּעֲבָאָרְן תּוּבְלִקְיְגָעָן, דַּעַם אַוְיסְטָן
שְׁלִיְפָעָר פָּוֹן אַלְעֶרְלִיְיָ קוֹפָעָרָה אֵין אַיְוָנָעָצִיגָן; אֵין דַּי
שְׁוּעָטָעָר פָּוֹן תּוּבְלִקְיְגָעָן אֵין גָּנוּמָעֵן נָעָמָה.

“אין למד האט גזראות או וינצ ווינבער:

עַדְה און צָלָה, הַעֲרֵת מִין קֹול,
וּיְבַעַר פּוֹן לֶמְכָן, פָּאַרְנוּמֶט מִין וָאַרְטָה;
וְאַרְוּם אִיךְ הַרְגָּע אֲמָן פָּאַר מִין וָוָנְדָה,
אוֹן אֲיַנְגָּל פָּאַר מִין בִּילָה;
וְוִילְיָזְבָּנְפָּאָךְ וּוְעָרֵט וּמְנוּמָן פָּאַר קִינְעָן נְקָמָה,
פָּאַר לֶמְכָן אֶבְעָר וִיבְנָן אוֹן וִיבְעַצְיךְ.

²⁵ און אָדָם הָאָט ווַיַּדְעֶר דַּעֲרַקְעַנְתָּן זַיִן ווַיַּבַּב, אָוֹן זָהָאָט גַּעֲבָאָרְן אַזְיָן, אָוֹן הָאָט גַּעֲרוֹפָן זַיִן נַאֲמָעַן שַׁת, ווַיַּלֵּל:
גַּאֲאָט הָאָט מִיר בַּאֲשֻׁרְטָא אָן אַנְדְּעֶר זַאֲמָעַן אַנְשְׁטָאָט
הַכְּבָלְעָן, אָוֹ קִין הָאָט אִים גַּעֲהַרְגָּעַט". ²⁶ אָוֹן בַּי שְׁתָן, בַּי
אִים אוִיךְ אֵי נַעֲבָאָרְן גַּעֲוָאָרְן אַזְיָן, אָוֹן עַר הָאָט גַּעֲרוֹפָן
זַיִן נַאֲמָעַן אַנוֹשׁ. דַּעֲנַסְמָאֵל הָאָט מַעַן אַנְגָּעוּהוּבָן רַוּפָן צָו
דַּעַם נַאֲמָעַן יְהָוָה.

אָט הַאָט בְּאַשְׁפֵן דָעַמְעַטשָׂן, הַאָט עֶר אִין דָעַט עֶר וַיַּיְבַּשְׁאַפֵּן, אֹונַע עֶר הַאָט וַיַּיְבַּעֲנַטשָׂן, אֹונַע הַאָט
בְּאַשְׁפֵן גַּעוֹאָרָן. אֹינַאָט הַאָט גַּעַלְעַבְטַה הַוְנְדַעַרְתָּא אֹינַ
שְׁשָׁאַפֵּן, אֹוְוִי וַיַּיְזַיְּנַע גַּעַשְׁתַּאֲלָט, אֹינַהָט גַּעַרְוַפְּן וַיַּיְזַיְּנַע
בְּבָאָרָן שְׁתַן, וַיַּיְזַיְּנַע גַּעוֹעַן אַכְתַּה הַוְנְדַעַרְתָּא יָאָר; אֹינַע עֶר הַאָט
לַעַבְטַה, זַיְנַע גַּעוֹעַן נַיְנַע הַוְנְדַעַרְתָּא יָאָר אֹינַ דְּרוּיִיסְטִיק יָאָר;

* און שט האט געלעבט הונדערט יאר און פינט יאָר, און האט געבעאָרן אַנוֹשָׁן. און שט האט געלעבט נאָכְדָּע
וֵי עֶרֶת האט געבעאָרן אַנוֹשָׁן, אַכְטַה הַנְּדַעַרְתַּה יָאָר אָוֹן זִיבָּן יָאָר; אָוֹן עֶרֶת האט געבעאָרן זִין אָוֹן טַעַכְטָעָר. אָוֹן אַלְעָן טַעַג
פָּוֹן שָׁמוֹן זַיְגָּזְעָן גַּעֲמָעָן נִיזְוַן הַנְּדַעַרְתַּה יָאָר אָוֹן אַכְטַלְפַּדְעָן: אָוֹן עֶרֶת אִין גַּעַשְׁטָאָרָבָן.

* און אונוש האט געלעבט ניינציך יאר, און האט געבערן קייןגען. ¹⁰ און אונוש האט געלעבט נאכדעם ווי ער האט געבערן קייןגען, אכט הונדרערט יאר און פופצן יאר; און ער האט געבערן זין און טעכטער. ¹¹ און אלע טאג פון אונשן זיגויז ווועזוי זיגויז בענערט זיאר איני ביהזט זיאר; איני ער איני ווועזמארבוי.

¹² און קיינ האט געלעבט זיבעצייך יאר, און האט געבעארן מהללאן. ¹³ און קיינ האט געלעבט נאכדעם ווי ער האט

שְׁתִי נְשָׁמָים שֶׁם קַאֲרָה עָדָה וְשֶׁם רְשָׁנָה אֲלָהָה: וּתְלֵד עָדָה כ-
אֶת זִבְּלָה קֹאָרָה אֶבְּלִישָׁב אֶדְלָוְמְקָה: וְשֶׁם אֶחְוֹוְבָלְדָה כ-
הָרָה אֶבְּלִילְתָּפְשָׁ בְּגָוֵר וְעִינָבָה: וְצִלָּה נְמָדוֹא לְלָהָה אָתָה כ-
תְּבוּבָל קָנוּ לְפָשָׁ בְּלָדְבָשָׁ בְּנָשָׁת וּבְרָלָל וְאֶחָות רְטוּבְלָגָנוּ
נְעַמָּה: וְאָמַר לְמָךְ לְנָשָׁי עָדָה וְצִלָּה שְׁמָנִין קָלָל וְשִׁי
שְׁלָמָךְ דְּאָנָה אֶמְרָתִי כִּי אִישׁ דְּרָנָתְלָ לְפָטְצָשׁ וְילָד
לְחַבְּרָתִי: כִּי שְׁבָעִתִּים יְקָסְגָּנוּ וְלָמָךְ שְׁבָעִים וְשְׁבָעָה: כ-
וְיַדְעָ אָדָם עוֹל אֶת-אִשָּׁתוֹ וּתְלֵד בָּן וְתְכָא אֶת-שָׁמָנוּ כ-
שָׂתָה כִּי שְׁתְּלֵל אֶלְהָם נְרָע אֶלְרָתָה תְּבֵל כִּי בְּרָעַ
גָּנוּ: וְלִשְׁתָּא נְמָדוֹא יְלָדָנוּ וְיִקְרָא אֶת-שָׁמָנוּ אַגְּנָשׁ אָוּ
בְּתָלְלָבָרָא בְּשָׁמָן וְבָהָ:

三

זה ספר תולדות הארץ ביום בלא אלוהים אשר ברכות
אלקים עשרה אthon: זכר וינקה בראם וברך הארץ אמת
ויקרא את־שם ארטם ביום הבראם: יתיר הארץ שלשים;
ומאת שנה וולד ברכותם פצלמו ויקרא את־שם שת:
ונרנו עמי הארץ אתרי הולינו את־שת שמנה מאות שנה ד'
וולד בנים ובנות: ונרו כלימי ארטם אשר־ני תשע
מאות שנה ושלשים שנה ימות: ס וחרשת חמש
שנים ומאות שנה וולד את־אנוש: וחרשת אתרי הולין
ארט־אנוש שבע שנים ושמנה מאות שנה וולד בנים
ובנות: ונרו כלימרת שבעים וששה ותשע מאות ח
שנה ימות: ס יתיר אנטש תשעים שנה וולד אתרקון: ט
ויתיר אנטש אתרי הולין אתרקון חמיש עשרה שנה
וسمנה מאות שנה וולד בנים ובנות: ונרו כלימי יי
אנוש חמיש שנים וחמש מאות שנה ימות: ס יתיר קגון י
שבעים שנה וולד את־המלחיאל: יתיר קגון אתרי הולין י

כג' נ כה

ה ¹ דאס איז דאס בור פון די געברוטן פון אַדמען: ווי גלייכעניש פון גאט געמאכט; ² אַ זיך און אַ נקבה גערופן זי'ער נאָמען מענטש, אַין דעם טאג ווֹאָס זי' זיינען דרייסיק יאָר, און האָט געבעארן אַ זוּן אַין זיין גלייכ נאָמען שט. ⁴ אַין די טעג פון אַדמען נאָכדעם ווי ער האָט געבעארן זיין טעכטער. ⁵ אַין אלע טעו ווֹאָס אַדְם האָט אַון ער איז געשטראָרבן.

וְאוֹן שֶׁת הָאָט גַּעֲלֵבֶט הַוְּנְדָעֶרֶת יָאָר אָוֹן פִּינְךְ יָאָר,
וְיָאָר הָאָט גַּעֲבָאָרְן אַנוֹשָׁן, אַכְּט הַוְּנְדָעֶרֶת יָאָר אָוֹן זִיבָּן יָאָר:
פָּ�וּ שְׁמָוֹן זַיְנָגְזָוּן גַּיְזָה הַנְּגָדָעֶרֶת יָאָר אָוֹן אַזְוָּלָה יָאָר:

* און אָנוֹשׁ האָט געלעבעט נײַנツיך יָאָר, און האָט געבאָט
געבָּאָרְן קִינְגָּן, אַכְּטַה הַונְדָּרֶטַה יָאָר אָנוֹ פָּפְצָן יָאָר; אָנוֹ עַר
זַיְנָוִוִּי וַיְהִי וַיְהִי בַּגּוֹדְלָהָרְטָה יָאָר אֲנוֹ הַיְוָה יָאָר; אֲנוֹ שָׁר אֲנוֹ וְ

¹² און קיינן האט געלעבט זיבעצייך יאר, און האט געבעט.

את-מְהֻלָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה וְשֶׁמֶן מֵאוֹת שָׁנָה נַיְלָד
יד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי בְּלִימֵי קָרְנֵי עֹשֵׂר שָׁנִים וְתַשְׁעַ מֵאוֹת
טו שָׁנָה וּמִתָּה: ס נַיְלָד מְהֻלָּל חַמֵּשׁ שָׁנִים וְשֶׁשִׁים שָׁנָה
טו וּלְדָ אַתְּרִירָה: וַיְהִי מְהֻלָּל אֲחָרִי הַלְּדוֹן אַתְּרִירָה
טו שְׁלַשִּׁים שָׁנָה וְשֶׁמֶן מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת:
י וַיְהִי בְּלִימֵי מְהֻלָּל חַמֵּשׁ וְתַשְׁעַ שָׁנִים שָׁנָה וְשֶׁמֶן מֵאוֹת
י שָׁנָה וּמִתָּה: ס וַיְחִי יָרָד שְׁטָפִים וְשֶׁשִׁים שָׁנָה וּמִאָתָ
טו שָׁנָה וּמִתָּה: ט וַיְהִי יָרָד אֲתִירָה הַלְּדוֹן אַתְּרִירָה
טו שְׁמֶנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי בְּלִימִידָּר
כ שְׁמֶנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת: ס וַיְהִי
כא שְׁטָפִים וְשֶׁשִׁים שָׁנָה וְתַשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִתָּה:
כב חַמֵּשׁ וְשֶׁשִׁים שָׁנָה וּוֹלְדָ אַתְּמַתּוּשָׁחָה: וַיְתַהְדֵּךְ
הַנְּקָד אַתְּגַאֲלָהִים אֲתִירָה הַלְּדוֹן אַתְּמַתּוּשָׁחָה שְׁלַשִּׁים
כג מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי בְּלִימֵי הַנְּקָד חַמֵּשׁ
כד וְשֶׁשִׁים שָׁנָה וְשְׁלַשִּׁים מֵאוֹת שָׁנָה: וַיְתַהְדֵּךְ הַנְּקָד אַתְּ
שב הַאֲלָהִים וְאַיְשָׁ בְּרִילְקָח אֲתוֹ אֱלֹהִים: ס וַיְהִי מְתוּשָׁחָה
כו שְׁבַע וְשֶׁמֶנֶה שָׁנָה וּמִאָתָ שָׁנָה וּוֹלְדָ אַתְּלִימָד: וַיְהִי
מְתוּשָׁחָה אֲתִירָה הַלְּדוֹן אַתְּלִימָד שְׁטָפִים וְשֶׁמֶנֶה שָׁנָה
כז וְשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי בְּלִימֵי
מְתוּשָׁחָה פְּשָׁע וְשֶׁשִׁים שָׁנָה וְתַשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִתָּה:
כח וַיְחִילְמָד שְׁטָפִים וְשֶׁמֶנֶה שָׁנָה וּמִאָתָ שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים
כט וַיְקַרְא אַתְּשָׁמָנוֹ נַח לְאָגָר זָה יְנַחְמָנוֹ מִפְּעָשָׂנוֹ וּמִעָּבָנוֹ
לְגָדֵנוֹ מִזְּאָדָמָה אֲשֶׁר אָרְקָה זָהוֹה: וַיְחִילְמָד אֲחָרִי
הַלְּדוֹן אַתְּרִינָה חַמֵּשׁ וְתַשְׁעַ שָׁנָה וְחַמֵּשׁ מֵאוֹת
לא שָׁנָה וּוֹלְדָ בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי בְּלִימִידָּר שְׁבַע
לב וְשֶׁבַע שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וּמִתָּה: ס וַיְהִי
נַח בְּרִיחָשָׁב מֵאוֹת שָׁנָה וּוֹלְדָ נַח נַח אַתְּשָׁמָן אַתְּרִינָה
וְאַתְּיִפתָה:

כט זקורא יטעם דגראש קיומם דתגלשה

²³ און ער אוין ניט גוואארן, ווארום גאט האט אים צועגנומען.
אונ ער טאג פון חונכן זייןען געווען דריי הינדרט יאר אוין פינט אוין זעכזיך יאר.

²⁵ און מותשלח האט געלעבט הונדרט יאר און ויבן און אכציך יאר, און האט געבעארן לאמcn. ²⁶ און מותשלח האט געלעבט נאבדעם ווי ער האט געבעארן לאמcn, ויבן הונדרט יאר און צו"י און אכציך יאר; און ער האט געבעארן זיין און טעכטער. ²⁷ און אלע טאג פון מותשלחן זינגען געווען ניין הונדרט יאר און ניין און זעכץיך יאר; און ער איז געשטארבן.

²⁹ און לאָפֶר האָט געלעַבֶט הונְדערֶט יאָר און צוֹווִי און אַכְצִיךְ יאָר, און האָט געְבָּרֶן אָזֶן. ³⁰ און ער האָט גערוּפֶן זוֹיַן נַאֲמָעַן נֵחַ, אָווִי צַוְּגָן: דער דָּאַיקָּעָר וועַט אָנוֹנְדוֹ וַיְיַיְנָא נַחֲמָה פָּאָר אָנוֹדוֹזָעָר אַרְבָּעָט, אָוֹן פָּאָר דָּעַר מַאֲטָעָרְנִישׁ פַּיְן אָנוֹדוֹעָרָעַ העֲנַט, פַּיְן וּוְעַגְן דָּעַר עַרְד וּוְאָס גָּאָט האָט זַי פָּאַרְשָׁאַלְטָן. ³¹ און לאָפֶר האָט געלעַבֶט נַאֲכָדָעָם וַיְיַיְנָא האָט געְבָּרֶן נַחַן, פַּינְקָה הַונְדָּעָרֶט יאָר אָוֹן פַּינְקָה אָוֹן גַּיְנְצִיךְ יאָר; און ער האָט געְבָּרֶן זַיְן אָוֹן טַעַכְטָעָר. ³² אָוֹן אלְעַט פַּיְן לְמַכְנָן זַיְנָעַן גַּעוּוֹעַן וַיְיַבְּנָן הַונְדָּעָרֶט יאָר אָוֹן זַיְבָּעַצְיכְּקָה יאָר; אָוֹן ער אָיוֹ גַּעַשְׂטָאַרְבָּן.

³² און או נוח אי געווארן פינ' הונדרט יאָר אלט, האָט נוח געבעארן שמען, חמען, אוּן ייפַּחן.

גַּעֲבָרֶן מְהֻלָּלָן, אֲכַט הַוְּנְדָעָת יִאָר אֹנוֹ פַּעֲרַצִּיק יִאָר; אֹנוֹ עַד הַאָט גַּעֲבָרֶן זַיְן אֹנוֹ טַעַכְתָּעָר. ¹⁴ אֹנוֹ אַלְעַ טָעַג פּוֹן קִינְגָּעָן זַיְינָעָן גַּעֲוָעָן נַיְין הַוְּנְדָעָת יִאָר אֹנוֹ צָעַן יִאָר; אֹנוֹ עַד אֵיזְ גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן.

¹⁵ און מהללאל האט געלעבט פינט און זעכץיך
יאר, און האט געבאָרן יַרְדּוֹן. ¹⁶ און מהללאל האט
געלעבט נאָכְדָּעָם ווי ער האט געבאָרן יַרְדּוֹן. אַכְט
הונדרט יַאֲר און דֶּרְיִסְּיק יַאֲר; און ער האט געבאָרן
זין און טעכטער. ¹⁷ און אלע טעג פון מהללאָן זיינען
געוווען אַכְט הונדרט יַאֲר און פינט און נִינְצִיךְ יַאֲר; און
ער אי געשטאָרבּוֹן.

18 און ירד האט געלעבט הונדערט יאר און צוויי
אונ זעכזיך יאר, און האט געבעארן חנווכן. 19 און ירד
האט געלעבט נאכדעם ווי ער האט געבעארן חנווכן, אכט
הונדערט יאר; און ער האט געבעארן זיין און טעכטער.
20 און אלע טיג פון ירדן זייןען געווען נײַן הונדערט יאר
אונ צוויי און זעכזיך יאר; און ער איז געתשאָרבן.

“**אוֹן חָנָךְ הַאָט גַּעֲלָעֶבֶת פִּינָּה אָוֹן זַעַכְזִיךְ יָאָר,**
אוֹן הַאָט גַּעֲבָאָרְן מַתוּשָׁלָחָן.” **“אוֹן חָנָךְ אוֹזְגַּעַנְגָּעַן מִיט**
גַּאֲטָן נַאֲכָדָעָם וַיְיָ עָרְהַאָט גַּעֲבָאָרְן מַתוּשָׁלָחָן, דָּרְיָי
הַנְּגָדָעָרְטָאָרְטָא: **אוֹזְגַּעַנְגָּעַן טַעַבְטָעָרְטָא.**

²³ אז אָלַע טָעַג פִּין חָנוֹכָן זַיְנָעַן גַּוְעָונַן דָּרְיִי הַנְּדָעָרֶת יָאָר
גָּאָטָן; אָוֹן עָרְיֵי נִיט גַּוְוָּאָרְן, וּוְאָרוּם גָּאָט הָאָט אִים צַוְּגָן
²⁴ אָוֹן מְתוּשָׁלָח הָאָט גַּעֲלָעָבֶט הַנְּדָעָרֶת יָאָר אָוֹן וִיבָּנָן
הָאָט גַּעֲלָעָבֶט נְאָכְדָּעָם וּיְעָרְהָאָט גַּעֲבָאָרְן לְמַבָּן, וִיבָּנָן הַהָרָה
זַיְנָעַן אָוֹן טֻעַכְטָעָר. ²⁵ אָוֹן אָלַע טָעַג פִּין מְתוּשָׁלָחָן זַיְנָעַן גַּיְעָן
וְעַשְׂטָאָרְבָּן.

9

ל און עס און געוווען, או די מענטשן האבן זיך אונגע
הויבן מערן אויפן געוויכט פון דער ערדים, און בו
זונז' זיינען געבעארן געווואָרן טעכטער, "האָבן די זין פון
אָטָאָן" געוווען די טעכטער פון מענטשן און זיינען שיין,
אוון זייל האָבן זיך גענומען ווייבער וועמענדָאָר זייל האָבן
אייסדערווילט. ⁸ האָט זאת געוזאנט: מײַן גִּיסְט זֶל נִיט
בלבּוּבּן אַין דעם מענטשן אויף אַיְבִּיק, וואָרָום ער אַיז
פֿאָרט פְּלִישׂ; נֶאָר זיינע טַעַג זֶלְעַן זַיְינַן הַוְּנִידָעַת אַין
צָוֹאָגְאַיִק יָאָר.

**טיעג-און אויך דערנאך-וווען די זיין פון גאט פלאען קומען
צאו די טעכטער פון מענטשן, און זי' פלאען געבערן פון
זוי; דאס זייןען די ניבורים וואס פון פאָרכֿץַן, מענער
טערער ער גווערטהויזן**

“אָוֹן גָּאַט הָאָט גְּעוּן אָוּ דָּס בִּיּוֹ פָּנִים דַּעַם מַעֲנְתָּשָׁן אֵינוֹ גְּרוּס אַוְיכָ דַּעַר עֶרֶד, אָוֹן דִּי גַּאנְצָע טְרָאַכְטוֹגָן פָּונִ דִּי
מַחְשְׁבּוֹת פָּונִ זַיִן הָאַרְצָן אֵינוֹ רָק צָוֵם בֵּין אַגְּנְצָן טָאגּוֹן.” אָוֹן גָּאַט הָאָט חַרְתָּה גַּוְהָאָט וְאָס עַר הָאָט גַּעֲמָאָכְט דַּעַם
מַעֲנְתָּשָׁן אַוְיכָ דַּעַר עֶרֶד, אָוֹן עַר אֵינוֹ בְּאַקְלָוּמְעָרֵט אֵין זַיִן הָאַרְצָן.” אָוֹן גָּאַט הָאָט גְּעוּן: אַיר וּעַל אַפְּמַעְקָן
דַּעַם מַעֲנְתָּשָׁן וְאָס אַיר הָאָב בָּאַשְׁאָפָן, פָּונִ דַּעַם גַּוְיִיכְט פָּונִ דַּעַר עֶרֶד; פָּונְזָא מַעֲנְתָּשָׁן בֵּין אַבְהָמָה, בֵּין אַשְׁרָץ, אָוֹן
בֵּין אַפְּוִיגָּל פָּונִ הִימָּל; וּוֹאָרוּם אַיר הָאָב חַרְתָּה וְאָס אַיר הָאָב זַיִן גַּעֲמָאָכְט. אַבְּעָר נָח הָאָט גַּעֲפָנוּן לִיְּטָזְעַלְיקִיט

四

דאס איז די גושיכטע פון נחן. נוח איז געווען אַ גערעכטער, ערלעכדר מאן אין זיין דורך; מיט גאנט איז גענגאנגען נוח. ¹⁰ אונז נוח האט געבעאן דריי זיין: שם, חם, און יפָת. ¹¹ אונז די ערעד איז פאָרדאָרבּן געווארן פאר גיאָט, און די ערעד איז פול געווארן מיט אָמרעכט. ¹² אונז גיאָט האט געווען די ערעד, ערשות זי איז פאָרדאָרבּן, וויל' יעטווועדרער לֵיב האט פאָרדאָרבּן זיין וועג אויף דער ערעד. ¹³ און גאנט האט געואנט צו נחן: דער סוף פון אלע לַיְבּעֶר איז געקומען פֿאָר מִיר, וואָרוֹום די ערעד איז פול מיט אָמרעכט דורך זי'; און זע, איך ברענונג זי' אום מיט דער ערעד. ¹⁴ מאָך דיר אַ תבה פון פֿיםנהאלֶז; און קאמערן זאלסטע מאָכן די תבה, און זאלסטע זי אויספֿעַן פון אינועוֹניַיך און פון אוּסנוֹוַיַּיך מיט בער. ¹⁵ און אַט זוי זו זאלסטע זי מאָכן: דריי הנדערט אַילַן די לעגען פון רה הייך. ¹⁶ אַ גִּבלְדָּאָך זאלסטע מאָכן צו דער תבה, דעם אַינְגָּאנְגָּן פון דער תבה זאלסטע מאָכן אַין אַיד זויט; אַין אַיך, זע, איך ברענונג אַמְבוֹל וואָסָעָר אויף דער בָּן.

וְרוֹל בִּרְכַּת הָאָדָם לְרַב עַלְפֵן הָאָדָמָה וּבְנוֹת יִלְדוֹ א'
לְהָמָס: וּוֹרָא בִּנְיַדְאַלְהִים אֶת־בְּנֹת הָאָדָם כִּי טְבַת הָנָה ב'
וַיַּקְרִין לְהָמָס וְשָׁם מִלְּל אֲשֶׁר קָהָרוּ: נִיאָמֶר דָּהָה לֹא־
דָּן רְוֹתָה בָּאָדָם לְעַלְם בְּשָׁמָן הוּא בְּשָׁל וְהָנוּ יְמִינֵי מְאָה
וּשְׁעָרִים שְׁנָה: הַגְּלָלִים דָּנו בְּאָרֶץ בִּימִים הָרָם וּם אַחֲרִי
כֵּן אֲשֶׁר בָּא בְּעַל הָאֱלֹהִים אֶל־בְּנֹת הָאָדָם וַיָּלֹדו לְהָמָס

הַקּוֹמָה נְגַבְּרִים אֲשֶׁר מְעוּלָם אֲנֵשִׁי רַשְׂמָה: פ
נְגַרְאָה יְזָהָרָה כִּי רַבָּה רְעִית הָאָדָם בָּאָרֶץ וּכְלָל-לְאָלָל מִפְּנֵי
מִחְשָׁבָת לְפָנֵי רַק רְעַבְלְחוּזָם: נְיָרָם יְהָה קִרְבָּשָׁה וּ
אַתְּדָאָדָם בָּאָרֶץ וּחְצִיאָבָל לְבָבוֹ: נְאָמָר יְהָה אָמָרָה
אַתְּדָאָדָם אֲשֶׁר-בָּרָאָתִי מִעְלָה פָנֵי הָאַדְלָמָה מְאָרָם עֲדָה
בְּרַבְּהָה עַדְרָמֶשׁ וְעַדְעַזְבָּה נְשָׁמָים כִּי נְחַמְתִּי כִּי עַשְׁלִיקָם:
וְנִזְחָמָה בְּאָזְחָן בְּעַזְנֵי תְּהָבָה: פ

אללה תולדות נח נח איש צדיק פטומים דעה בראותיו ט
אתדראלים והתקדים: נולד נח שלשה בניו אדי י
שם אתרם ואתייפת: והשתת הארץ לבני האלירים יי
ונפללא הארץ חמס: נראה אליהם אתדרץ והיה י
נשחתה כייחודה בל-בשר אתדרטו עלדרארץ ט
ויאמר אליהם לך קוץ בל-בשר בא לפני כימלאה י
הארץ חמס מפניהם והגע משיחתם אתדרארץ עשה י
לך תבכ עציינגרט קאים מעשה אתדרטה ובפרת אמה
מבית וממקום בבלבר: וזה אשר מעשה אתה שלוש מאות ט
אמה אורך התבכ חמשים אמה רוחבה ושלשים אמה
קמלה: צבר ומעשה לתבכ ואלה אמרה תכליה מלמעלה ט
ופנה התבכ בעירה תשים פרחות שנים ושלשים
מעשה: ונאי הנוי מביא אתדרטטובל מם עלדרארץ י

三